

Hvad stiller vi op med mere regn, nedslidte kloakker og overløb?

- Der er brug for systematisk klimatilpasning og det haster med at komme i gang

2024 tegner igen til at blive et år med historisk store nedbørsmængder, hvor regnen ofte falder som skybrud. Det overbelaster underdimensionerede og nedslidte kloakker i mange byer. Konsekvensen er ofte oversvømmede kældre og overløb af opblandet regn- og spildevand til vandløb, søer og havet.

Derfor er der brug for en klimatilpasningsplan 2, der sætter fokus på regnvandshåndtering. Der er ikke blot brug for penge, men også behov for at der fra politisk side kigges på reglerne for finansiering, så de udgifter der kommer fællesskabet til gode også kan finansieres i fællesskab f.eks. gennem vandselskabet og taksterne.

Hvert kvartal sætter Dansk Miljøteknologi fokus på en aktuel miljø- og klimapolitisk problemstilling, som vi mener kræver særlig opmærksomhed fra Christiansborg. Vi håber, at I vil blive inspireret af artiklen og hjælpe vores medlemsvirksomheder med at sætte problemstillingen på den politiske dagsorden.

Rigtig god læselyst!

Dansk Miljøteknologi er brancheforeningen for de ambitiøse miljøteknologiske virksomheder i Danmark.

Vi arbejder for en mere bæredygtig verden gennem teknologiske løsninger. Vi vil gøre Danmark til det grønne foregangsland, hvor regulering og innovation fremmer effektive teknologier, og hvor miljø- og klimaforbedringer skaber grønne arbejdspladser, eksport og vækst.

Hvad stiller vi op med mere regn, nedslidte kloakker og overløb til åer, søer og hav

Der er brug for systematisk klimatilpasning – og det haster med at komme i gang

Som de fleste efterhånden har opdaget, så har klimaforandringerne medført hyppigere og mere voldsomme regnvejrshændelser. Det overbelaster underdimensionerede og nedslidte kloakker i mange byer. Konsekvensen er ofte oversvømmede kældre og plæner samt overløb af opblandet regn- og spildevand til vandløb, søer og havet.

Alligevel var der ikke fokus på voldsom regn i den klimatilpasningsplan, som regeringen offentliggjorde i efteråret 2023. Den handlede i stedet om stormflod på Vestkysten og højtstående grundvand – også vigtige emner. Men måske kommer der fokus på problemer med de stigende regnmængder i klimatilpasningsplan 2, som forventes fremlagt i det kommende folketingsår. Det vil være naturligt i betragtning af, at vi i Danmark har haft det vådeste år nogen sinde og i betragtning af de store skader, der er set i Tyskland i den tidlige sommer.

Kommunalbestyrelsen i Rudersdal kommune har allerede besluttet at gøre noget ved udfordringer med voldsommere regn og overløb og nedslidte kloakker gennem en langsigtet og bæredygtig spildevandplan med opgradering og reovering af kloaksystemet. Her ser man samlet på behovet for reduktion af overløb, reovering og klimatilpasning.

Kloaksystemet i Rudersdal er mange steder anlagt som fælleskloak. Det vil sige, at spildevand fra køkkener og toiletter og regnvand løber i samme rør til renseanlægget. Der er bygget relativt meget i kommunen, siden kloakkerne blev lagt, og derfor er fælleskloakkerne ikke store nok til at rumme regnmængderne, særligt når klimaforandringerne bringer længerevarende og mere intens regn. Udover at kloakkerne er underdimensionerede til nutidens vejr, er de også ved at være nedslidte. Mange af rørene er utætte, og de udgør et hygiejnisk problem og risikerer at forurene grundvandet.

90 OVERLØB TIL SØER, VANDLØB OG HAV

At kloakkerne ikke er store nok, betyder også, at når det regner, løber der blandet regn- og spildevand til søer, vandløb og havet. Det sker 90 steder i Rudersdal Kommune. Når spildevand fra køkken, bad og toiletter ender i søer, vandløb eller havet, er det både uhygiejnisk og ødelæggende for naturen.

”De fleste af vores vandløb og søer er i dårlig økologisk tilstand, og det skyldes i høj grad spildevandet fra de gamle kloakker. I øjeblikket løber der 319 mio. liter urensset spildevand ud i naturen i Rudersdal, og op mod 50 søer, vores vandløb og Øresund er påvirket af overløb. Det vil vi gerne gøre noget seriøst ved, men det er et langsigtet og dyrt projekt”, fortæller Court Møller, der er formand for Klima- og Miljøudvalget i Rudersdal Kommune.

”På landsplan er der nok ikke de store mængder næringsstoffer, der kommer fra overløb sammenlignet med andre kilder, men i tætte byområder, hvor der ryger koncentrerede mængder spildevand ud i små vandområder, har det afgørende betydning”, siger Court Møller.

Strategisk arbejde med områdeplaner giver opbakning

Renovering af kloakker er dyrt – både på for vandselskabet og for den enkelte borger.

”Derfor har vi lagt vægt på at arbejde strategisk og involverende med projektet, hvor vi for hvert område gennem vores fælles vandselskab Novafos analyserer udfordringerne og sammenligner de forskellige løsningsforslag.”

”Vi har lagt en plan med en 30 års horisont, hvor vi gennem såkaldte områdeplaner systematisk analyserer område for område for at finde ud af, hvilken afløbsstrategi, der økonomisk og miljømæssigt er at foretrække – separatkloakering eller udvidelse af fælleskloakken,” fortæller Court Møller.”

Og analyserne har for alle områder i vores kommune konkluderet, at det er bedst med separatkloakering, hvor man adskiller spildevandet fra regnvandet og bortleder det i hvert sit rør. Regnvandet, som kommer i stigende mængder og ikke er forurenat eller uhygiejnisk i samme grad som husspildevandet, kan ledes uden om kloaksystemet og renseanlægget og til vandløb, søer og havet i stedet for. Det er også klimamæssigt en fordel, fordi man ikke bruger energi på at pumpe store mængder regnvand til renseanlægget.”

”Denne strategiske tilgang har betydet, at vi er helt enige i byrådet om den langsigtede plan, og borgerne bakker tilsyneladende også op om den, fordi de kan se, at der ligger seriøse analyser og velovervejede løsninger bag tiltagene”, siger Court Møller. ”Men det ændrer ikke ved, at separatkloakering kan betyde en væsentlig udgift for den enkelte borger – op mod 40.000 – 60.000 kr. - fordi reglerne siger, at den del af kloakeringen, som finder sted på privat grund, skal betales af grundejeren selv – også selv om projektet kommer hele kommunen og miljøet til gode. På den anden side skal det med i den samlede vurdering, at når kloakkerne separatkloakeres, reduceres udgifterne til oversvømmelseskader på huse og indbo.”

Ønsker til klimatilpasningsplan 2

Selv om Rudersdal er godt i gang med sin klimatilpasning under de nuværende regler, så kunne man godt tænke sig lidt hjælp i den kommende klimatilpasningsplan 2.

”Der bør være fokus på vand fra oven – på de kraftigere og mere hyppige regnhændelser. Reglerne om finansiering, hvor der lægges store byrder på den enkelte, kan godt være lidt af en show-stopper. Det kunne være en god ide at kigge nærmere på dem, så de udgifter, der kommer fællesskabet til gode også kan finansieres i fællesskab, fx gennem vandselskabet og taksterne. Vi har nok brug for et mere smidigt system, som kan sætte mere skub i udviklingen.

”Og så kunne jeg godt tænke mig, at man så lidt nærmere på Planlov, landzone og fingerplan. Vi har overvejelser om et nyt moderne renseanlæg, som kunne være energiproducerende og mere effektivt, men det er ikke nødvendigvis så nemt at finde en placering til”, lyder anbefalingen fra Court Møller.

Hold regnvandet væk fra kloaksystemet

Uanset hvilken afløbsstrategi kommunen vælger, så vil det være fornuftigt at ved skybrudslignende regn at forhindre så meget vand som muligt i at løbe ned i afløbssystemet. Det kan ingen nok så opdateret kloaksystem håndtere. Der findes forskellige løsninger, der kan opmagasinere og bortlede regnvandet på husejerens grund, så det ikke løber i kloakken, fx en såkaldt skybrudsventil, som slår til, når det regner voldsomt. Men også her er det et spørgsmål om, hvem der skal finansiere tiltagene – den enkelte borger eller forsyningsselskabet? Myndighederne mener, at det skal den enkelte grundejer, fordi vedkommende kan have fordel af det (nytteprincippet), mens forsyningsselskaber kan have interesse i, at det skal være tilladt for dem at betale, fordi det kommer miljøet og helheden til gode. LAR (Lokal Afledning af Regnvand) og LAP (Lokal Afledning af Peaks) er generelt meget billigere at etablere end at grave hele vejen op, derfor har forsyningsselskaberne interesse i at medfinansiere løsningerne.

Hvad siger politikerne?

Marianne Bigum, ordfører for klimatilpasning (SF):

”Vi savner at regeringen tager de stigende vandmængder alvorligt, også den der stadig voldsommere kommer fra oven. SF vil derfor presse på for at klimatilpasningsplan 2 kommer snarest muligt efter sommer – der er i høj grad brug for at komme i gang. Monsterregn og opdatering af kloaksystemet bør være en meget væsentlig del af planen og i visse situationer kan det være hensigtsmæssigt at forsyningsselskabet betaler en del af omkostningerne på privat grund hvis indsatsen også gavner naboer og miljø.”